

PROF. DR HAB. ALEKSANDER A. KUBIS

Prof. dr hab. Aleksander Alfons Kubis urodził się 14 listopada 1935 r. w Siołkowicach Nowych. Do Liceum ogólnokształcącego uczęszczał w Opolu, gdzie w 1955 r. zdał maturę z wyróżnieniem. Studia podjął na Wydziale Farmaceutycznym AM we Wrocławiu. Po ich ukończeniu rozpoczął w 1960 roku pracę naukowo-badawczą w Katedrze Farmacji Stosowanej pod kierunkiem prof. dr Zenona Olszewskiego. W 1970 r. obronił pracę doktorską pt. „Badanie uwalniania niektórych substancji czynnych z podstaw maściowych przy pomocy metody i przyrządu własnej konstrukcji”. W międzyczasie w latach 1965-67 odbył okresową służbę wojskową na stanowisku farmaceuty w 4 Wojskowym Szpitalu Okręgowym we Wrocławiu, którą ukończył w stopniu porucznika. Rozwijając badania nad dostępnością farmaceutyczną substancji leczniczej z maści w 1977 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie pracy pt. „Uwalnianie detreomycyny z maści emulsyjnych z niewodną fazą hydrofilową”. W 1979 r. otrzymał stanowisko docenta i kierownika Zakładu Technologii Postaci Leku Katedry Farmacji Stosowanej. W 1988 r. Rada Państwa nadała Mu tytuł profesora nauk farmaceutycznych. W 1990 r. objął stanowisko kierownika Katedry Farmacji Stosowanej, a w 1995 r. uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego w kierowanej placówce naukowej.

Od 1961 r. jest członkiem Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego pełniąc w latach 1970-1973 funkcję sekretarza Oddziału Wrocławskiego. Począwszy od 1986 r. pełni do chwili obecnej ósmą kadencję funkcję prezesa Wrocławskiego Oddziału Towarzystwa. W czasie sprawowania tej funkcji reprezentował Oddział jako delegat na kolejnych Walnych Zgromadzeniach Delegatów Towarzystwa, a w 1992 r. przewodniczył jednemu ze zgromadzeń. Dwukrotnie pełnił funkcję przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego XIV oraz XIX Naukowego Zjazdu Towarzystwa, które odbyły się w latach 1989 oraz 2004 r. we Wrocławiu.

Z okazji 40-lecia i 50-lecia Oddziału Wrocławskiego Towarzystwa brał udział w pracach Komitetu Organizacyjnego. Równocześnie z pełnieniem funkcji prezesa zarządu Oddziału jest nadal członkiem Zarządu Głównego a w latach 2001 – 2007 był członkiem Prezydium Zarządu Głównego Towarzystwa.

Od 1996 jest współredaktorem „Roczników Naukowych Wrocławskiego Oddziału PTFarm”, które bezpłatnie są rozprowadzane wszystkim członkom Oddziału, dzięki temu mają możliwość zapoznania się z tematyką zebrań naukowych. Jest współautorem rozdziału „Oddział Wrocławski Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego” w wydawnictwie pt. „Dzieje Farmacji Dolnośląskiej 1945 – 2000” oraz współautorem rozdziału pt. „Działalność Wrocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego w latach 2001 – 2006” w wydawnictwie Dzieje „Farmacji Dolnośląskiej 2001 – 2006” oraz jest współredaktorem niniejszego wydawnictwa.

Dorobek naukowy prof. dr hab. Aleksandra A. Kubisa obejmuje 105 oryginalnych prac naukowych opublikowanych głównie w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym. Wiele z tych publikacji zostało wykonanych we współpracy z innymi Katedrami i Klinikami w kraju oraz Instytutami Farmaceutycznymi za granicą. Szereg prac było realizowanych w ramach grantów naukowych Komitetu Badań Naukowych. Wyniki badań tych prac

były prezentowane w ponad 100 komunikatach na Sympoziach i Zjazdach Naukowych krajowych i międzynarodowych. Strona praktyczna tych badań została zastrzeżona w 33 patentach, których część została wdrożona do produkcji przemysłowej.

Spośród prac prof. A.A. Kubisa na uwagę zasługują publikacje dotyczące badań wpływu różnych czynników na dostępność farmaceutyczną substancji leczniczej z podłoża maściowych lipo- i hydrofilowych a głównie emulsyjnych typu W/O. W pierwszym etapie pracy naukowej tematyka badawcza dotyczyła uwalniania substancji leczniczej w postaci zawiesiny z maści emulsyjnych. W drugim etapie badania te dotyczą maści emulsyjnych z niewodną fazą hydrofilową stanowiącą roztwór substancji leczniczej. Interpretując wyniki tych badań w oparciu o pierwsze prawo dyfuzji Ficka Autor wykazał ilościowe zależności między stosunkiem faz maści emulsyjnych, stężeniem substancji leczniczej w fazie hydrofilowej, rodzajem i stężeniem solubilizatora na przebieg uwalniania substancji leczniczej z tych preparatów.

Szereg opublikowanych prac dotyczy badań podstawowych nad solwatacją polimerów hydrofilowych za pomocą polialkoholi. Wykorzystując fakt przyspieszonej hydratacji tak spreparowanych polimerów, wykazujących przyspieszone żelowanie, opracowano szereg oryginalnych preparatów leczniczych.

Poddając tabletkowaniu solwatowaną metylocelulozę z dodatkiem kwasu mefenamowego i nipaginy opracowano opatrunki służące do leczenia suchego zębodołu. Pod wpływem śliny z tabletki powstaje żel o dużej lepkości, który zastępuje naturalny skrzep w zębodole i jednocześnie leczy stan zapalny.

Właściwości solwatowanej metylocelulozy wykorzystano do stabilizacji hydrokortyzonu. Sporządzając ex tempore żele z tymi substancjami uzyskano stabilne preparaty lecznicze. Żel po naniesieniu na skórę i odparowaniu wody tworzy kserożel służący do leczenia wyprysków skórnych.

Stosując odpowiednie postępowanie technologiczne opracowano kserożelowe opatrunki z solwatowanej metylocelulozy i aminoestru kwasu polimetakrylowego. Opatrunki z dodatkiem inhibitora kalikreiny stanowią preparat o przedłużonym działaniu przydatny w leczeniu paradontozy.

Przez zastosowanie kompozycji polimerów hydrofilowych opracowano tabletki o spowolnionym uwalnianiu cytrynianu potasowego. Tabletki te wykazują przedłużone działanie, dzięki temu mogą być stosowane w profilaktyce tworzenia się kamieni nerkowych.

Wiążąc etanoloaminy z polimerami anionowymi otrzymano kompleksy tworzące roztwory wodne o pH powierzchni skóry przydatne w profilaktyce trądziku pospolitego. W wyniku dysocjacji kompleksów uwolnione etanoloaminy reagując z kwasami tłuszczowymi przewodów łojowych tworząc rozpuszczalne w wodzie mydła, umożliwiając ich oczyszczanie, co powinno zapobiegać rozwojowi stanów zapalnych.

Polimery kationowe zastosowano do wiązania kwasu mlekowego w postaci kompleksów. W zależności od stosunku molowego kwasu do polimeru kationowego otrzymano preparaty o zakresie pH wydzieliny pochwowej w granicach 3,8-4,4. Kompleksy zastosowano w postaci globulek na podłożu hydrofilowym. Pod ich wpływem następowało obniżenie do stanu fizjologicznego podwyższone pH występujące w stanie zapalnym pochwy. W

wstępnych badaniach klinicznych stwierdzono, że zastosowanie preparatu powoduje ustąpienie stanu zapalnego oraz rozwój fizjologicznej flory bakteryjnej.

Zastosowanie własnego modelu biofarmaceutycznego do trawienia opatrunków żelatynowych w warunkach *in vitro* za pomocą trypsyny pozwoliło na opracowanie preparatów o zróżnicowanej szybkości resorpcji w warunkach *in vivo* w leczeniu kawern szczęki w chirurgii stomatologicznej

W czasie interpretacji wyników procesów uwalniania substancji leczniczej z wcześniej przebadanych postaci leku a głównie maści, zaobserwowano, że przy uściślonych parametrach pomiaru uwalniania, punkty pomiarowe naniesione na wykres półlogarytmiczny nie tworzą rozrzutu przypadkowego a układają się w sposób uporządkowany w postaci fali. Przez zastosowanie równania prostego oscylatora harmonicznego opracowano kinetyczny model oscylacyjny uwalniania, który zakłada, że szybkość procesu jednostkowego w przeciwieństwie do modeli standardowych nie jest liniową funkcją stężenia w danym czasie. Za pomocą opracowanego równania wykazano, że przebieg zaobserwowanych procesów jest bardziej złożony niż to wynika z interpretacji pierwszego prawa dyfuzji Ficka.

Na uwagę zasługuje grupa publikacji dotycząca badań nad przeciwgrzybiczym działaniem etanoloamin, potwierdzając ich skuteczność w badaniach w warunkach *in vitro* oraz *in vivo* na zwierzętach doświadczalnych i hodowlanych.

Inna grupa prac obejmuje udział w badaniach nad przeciwnowotworowym działaniem modyfikowanych nienasyconych kwasów tłuszczowych wykazujących ich skuteczność w badaniach w warunkach *in vivo* na zwierzętach doświadczalnych.

W wyniku badań podstawowych opracowano trwałe wodne preparaty do leczenia trądziku pospolitego i różowatego za pomocą tetracykliny oraz w leczeniu opryszczki z zastosowaniem kwasu mefenamowego.

Prof. A. A. Kubis ma również znaczące osiągnięcia w kształceniu młodej kadry naukowej. Badania naukowe kierowane przez Profesora zaowocowały tematami 9 zakończonych prac doktorskich których był promotorem. Pod jego kierunkiem zostało wykonanych blisko 200 prac magisterskich.

Jego doświadczenia naukowe zostały również docenione przez inne ośrodki akademickie. Powierzono Mu 7 recenzji dorobku naukowego wniosków na tytuł profesora oraz 5 na stanowisko profesora. Wykonał 13 ocen dorobku naukowego przewodów prac habilitacyjnych zleconych przez rady wydziałów i 5 przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów oraz wykonał 23 recenzje prac doktorskich corocznie recenzował liczne prace magisterskie. Ponadto był recenzentem wniosku o nadanie godności doktora honoris causa.

Był recenzentem publikacji w czasopismach naukowych, wniosków badawczych Komitetu Badań Naukowych oraz oceny wniosków tematyki uczelnianej.

W zakresie działalności dydaktycznej prof. A. A. Kubis opracował i zaktualizował wykłady z technologii postaci leku dla studentów IV roku oraz opracował od podstaw wykłady z biofarmaceutycznych aspektów postaci leku dla V roku Farmacji uwzględniając w nich nowe osiągnięcia naukowe w tej dziedzinie.

Aby umożliwić studentom szersze zapoznanie się z kierunkami i tendencjami badań nad nowymi postaciami leku i ich aspektami biofarmaceutycznymi, brał udział w tłumaczeniu podręcznika R. H. Müllera i G. E. Hildebrand pt. „Technologia nowoczesnych postaci leku”, jest współredaktorem podręcznika Klaudii Peuke i Martiny Dreeke-Ehrlich pt. „Receptura – Wskazówki racjonalnego przyrządzenia leku recepturowego” przeznaczonego dla techników farmaceutycznych.

Od wielu lat bierze aktywny udział w kształceniu podyplomowym farmaceutów, prowadząc wykłady oraz sprawując kierownictwo niektórych kursów oraz bierze udział w komisjach egzaminacyjnych podczas egzaminów specjalizacyjnych z zakresu farmacji aptecznej.

W zakresie pracy naukowej i dydaktycznej utrzymywał kontakty z liczącymi się ośrodkami naukowymi za granicą, w których przebywał w ramach stypendiów naukowych łącznie ponad 20 miesięcy. Przebywał w Instytutach Farmaceutycznych Uniwersytetu Technicznego w Zurychu, Wolnego Uniwersytetu w Berlinie oraz w Uniwersytecie w Tybindze.

Wizyty te zaowocowały wspólnymi publikacjami naukowymi, wprowadzeniem nowych technik badawczych oraz rewizytami profesorów tych instytutów. Przyczyniło się to do wymiany naukowej i dydaktycznej poprzez wzajemną prezentację wyników badań naukowych i wykładów dydaktycznych, które były prezentowane na posiedzeniach naukowych Wrocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego.

Znacząca jest praca społeczna prof. A. A. Kubisa. Od 1984 r. jest członkiem Komitetu Nauki o Leku PAN a następnie Komitetu Terapii i Nauki o Leku PAN oraz przewodniczącym Komisji Technologii Postaci Leku PAN a następnie Komisji Postaci Leku Farmakokinetyki i Farmacji Klinicznej PAN. Od 2003 – 2007 był członkiem Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów.

Od 1988 r. aż do jej wydania był członkiem Podkomisji Postaci Leku Komisji Farmakopei Polskiej V, od 1989 r. jest członkiem tej Komisji a od 1991 r. był przewodniczącym Zespołu ds. Preparatów Złożonych Komisji FP. Następnie był członkiem Podkomisji Postaci Leku VI, VII oraz VIII Farmakopei Polskiej.

Od 1977-1995 pełnił funkcję Konsultanta Wojewódzkiego ds. farmacji aptecznej a następnie do 1998 r. funkcję Konsultanta Regionalnego w tym zakresie. W 1990 r. przewodniczył z ramienia PTFarm Komisji Prywatyzacji Aptek Przedsiębiorstwa Farmaceutycznego „Cefarm” we Wrocławiu.

Uczestnicząc czynnie w działalności Uczelni i Wydziału, brał udział w pracach organizacyjnych Komitetu Obchodów 50-lecia Nauki Polskiej przy Wrocławskiej AM, Komitecie Obchodów 50-lecia Wydziału Farmaceutycznego. Aktywnie uczestniczył w pracach Komisji Uczelnianych i Wydziałowych. Był członkiem a następnie przewodniczącym Rektorskiej Komisji Wynalazczości, członkiem a następnie przewodniczącym Wydziałowej Komisji ds. Programu Studiów, członkiem Senackiej Komisji Remontów Kapitałnych i Inwestycji, Senackiej Komisji Dydaktyki i Wychowania, Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów i innych.

Za aktywną działalność w Polskim Towarzystwie Farmaceutycznym oraz za szeroką działalność dla zawodu farmaceutycznego prof. dr hab. Aleksander A. Kubis został w 1992 r. uhonorowany medalem im. Ignacego Łukasiewicza a w

2001 r. za całokształt działalności przyznano Mu godność „Honorowego Członka Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego”.

Otrzymał również medale pamiątkowe z okazji 25 i 40-lecia Oddziału Towarzystwa oraz Medal 60-lecia PTFarm.

Za zasługi na polu naukowym, dydaktycznym i społecznym otrzymał odznaczenia: Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal 40-lecia PRL, Medal Edukacji Narodowej, Medal „Academia Medica Wratislaviensis Polonia”, Złotą Odznakę Honorową „Academia Medica Wratislaviensis”, Odznakę Honorową „Za wzorową pracę w Służbie Zdrowia”, dwukrotnie odznakę i tytuł „Racjonalizator Produkcji” oraz odznakę „Zasłużony Racjonalizator Produkcji”.

W czasie swojej pracy naukowej otrzymał 33 nagrody indywidualne lub zespołowe przyznane przez JM Rektora: za ważne i twórcze osiągnięcia w działalności organizatorskiej procesu naukowego, za najlepszy wdrożony projekt wynalazczy, za całokształt dorobku naukowo-dydaktycznego i organizacyjnego, za ważne i twórcze osiągnięcia w pracy dydaktycznej i organizacyjnej.

Opracował dr Olaf Gubrynowicz
(przedruk z materiałów PTFarm)
zaktualizowany